ދިވެހި ފޯކްލޯރުގެ ބުނެއިން ... އަހަރެމެންނާ

ރަޤީބް މުޙުސިން ރަޤީބް

އެބާރުއިން ހާބަރާއަށް ތުންތުންމަތިން ފާރުދުވެފާ ވާހަކަ އެހެނި ފަރަބަތް ފޯކްލޯރ (verbal folklore) ތަކަކީވެސް ދިވެހިންގެ އާދަކާދަތައް އަދި ޘަޤާފީ، ތާރީޚީ ގޮތުގެތަކެއްވެސް ހިމެނޭގޮތުން ވާހަކަތަކެވެ. މިދުނިޔޭގެ ފަހަރުން، ޤަދީމް ޒަމާން ފާރުދުވުމުން އައިސްފައިވާ، އެއްވާހަކަތަކީ ޤައުމުގެ ފާރުނު ހިސާބުތަކާއި ރަސްކަލުންގެ ދަރިކަލުނާ، ސަރުކާރުގެ ރަސްކަލުންގެ ދަރިކަލުނާ ކައިވެނިކުރުވުމަށް، ސަގާފަތުގައި ދެއްވުނު ހިސާބުތަކަކީ ދަރިކަލުނާކުރުވި، ވިރާސްތަކާ، ސަލާމަތުގެ، މިސްރާބު ގޮއްޗާ "ދިވެހިރާއްޖޭ" އަށް އަ ނަވަން އާދަވެސް ކަމަށް ބެލޭ، ހިތަދު ދުވަސް ވާހަކައެވެ.

މި ނަވަން ވަދުވެސް މާތްސަމަދުޓު އުތުރުބިރައަށް ކަމަށްވެސް މި ވާހަކަ ނުނުނަމަ މި ފޯކްލޯރގައި ބުނެފައިވެއެވެ. މި ނަމުގެ ވަރަށް ދަތި ހާލަތުގައި ވީނު، ތިމާ ބާރުގައި (މިހާރުގެ ރަސްގެތިމު) ޤައުސަރު، އެރަށުގެ ނަމުގެ މިއުން ދެއްބައި، ހިސާބުތަކުން ހަމަޔޫރި، ހަބަރު ދިޔަބަރު ބަހައިދުވަމުން މިސްމިހުނާ ވާހަކަ ދަށްކަން ފުރުޞަތު. (ކުރަން ބަހަކަށް ކަމުއް އެނގިފައެއްނުވެއެވެ.) މި ނަމުގެ އެނގުނު ރަސްގެތިމަށް ދައުބައި އުޅެން ފެނި ކަމަށް ބުނެވެއެވެ. އަދި މި ނަމު އޮތީ އަޅުން ދަތުރުކުރެއް ނުކުރެވޭ ވަރަށް ގެއްލުން ލިބިފައި ކަމަށްވެސް ވާހަކައިގައި އެބުނެއެވެ. ނަމުގައި ތިއްބެވި ބާރުގެ ނުކުރި، (ރަސްދަރިކަލުނާ ރަސްދަރިކަލުނަޅުން) ވެރަށް ރައީ ފުރުރަން ބާރުގެއް ކަމަށްވާތީ، އެކަމަށް ދެތެއްތިރި ކާއި ހިތާ ކަމަށް ބުނެވެއެވެ.

ގިނަ އަހަރުތަކަކަށްފަހު، ތިމާގައި ދެތެއްތިރި ކާއި، ރަސްގެ ވެރިކަމެއް ކުރައްވަން ފެށުމެވެ. ނަމެއް އައި އެ ދެތެއްތިރި ކާއިގެ (ކުރީގައި ހިތަދު އެގޮތު ގެތެރޭ އައީ ދެތެއްތިރި ކާއި) ރަސްކަލުންގެ ކަމަށް އެންމެން ގޮބޯހާސް، އެކާ ހުނަރު ރަނގަޅު ތިމަން "ރަސްގެފާނުގެ ތިމު" ހިތާ ކަމަކީ، އެވެސް ތިމާ ކަލޭތިމަން "އަވެގެ ތިމު" ހިތާ ކަމަށް ބުނު އެވެނެވެ. މި އަވެގެތިމު، ފަހުން މިއަދު "އަނގެޔިތިމު" އަށް ބަދަލުވިއެވެ.

ދެވަނަ ވާހަކަ ބުނާލަން، އައްޑުވަރަށް އުދުހުމުން އައި ދޫންޖެހި، ކާއިގެ (ވަހުން ރަސްގެފާނުގެ) އިސްތިރިފުރުޅުގައި ޢިރުސަދޫގައި އުދުހިގެން ދިޔައީ ކަމަށްވެއެވެ. އެދުއްޓާ އެކުވެ ދުވަހުވެސް މި ދޫނި އައިސް އިސްތިރިފުރުޅުގައި ޢިރުސަދޫގައި، އުދުހި ދިޔައީ ކަމަށްވެއެވެ. މިގޮތުން ތިޔަދުވަސްވަރުން، މަލިކުދަފުގެ ކާއި، ނަނނަމަކީ ކާއިމަލާ ކާއި ވިލާގެގި ކަމަށްވެއެވެ. "އެ ދޫނި އަ ބޮނޑި ކާނުމުގެވެސް ވާހަކައެވެ." ދޫނި ދަރިކަލުނު ހަތްދުވަހު، އުގޮނޑުގައި ފުރާވަޒީރުގެ ދޮރުގައި، އެ ދޫނި އައިސް ނަޅުގެ ކާނުބައި ޢިރުސަދޫގައި، ކާރިއަށް އުދުހިގެން ދިޔައީ. މިގޮތުން ދޫނި ދެއްކި މަގުން ނަޅު ދަރިކަލުނާ ރަސްގެފާނު އަށްގެމުވުން، ވަރަށް ހަނި ދުވެ ރަނގަޅަށް އެ ނަވަން ދެވިއްޖެއެވެ. މިރަނގަން ރަސްގެފާނު ދެއްބާވަޒީރުގެމުވުގެ ކާރިން، އެ އުދުނުގެ ކާރިއަށް އައި ދެވިހުރުމުގެ މިއި ކާން ނަވުއްޔާޔަ، ކާން ރަތެއްމީ އައްސަވުމުން، އަރިހުން ބޮނި ކާނަވަމެ، މިއި "އަތޮޅުނޑަރިމާ" ކަމުނެވެ. ކާނުއްއަކަސް ކާއިމަޅާ އަތޮޅުނޑަރިއަން ދަރިކަލުނާ ފަރާވަޒީރުގެމުވުން، ގަނޑުދަރުނުން ދުޅެވަޒީރުގެތި ދިވަހުކަވެސް ބަހަށް ދޮރާދުރުނުގެވެސް ރަނީ ޙަތިކާމާއި، ބޮޑު ގަޑުޖެހޭގަނުޖެހޭ ކަމަން ބުނުއްދުވައެވެ. އެވަގުތު ކާއިމަޅާއަން ތިތުވެމެން ކަމަށްވެސް، "މިއި އަތޮޅުނޑަރިއަށް ނުނަވެ. މިއި މަރާލާށެވެ." ދޫނި ފަހުން މިއަނަން "މަލާ" ހިތުން ކަމަށްވެއެވެ. މިދުވަ ވާހަކަތަކަން ވިސްނައިލުމުން، ބޮޑު ޤާނޫނުގައިވެސް "މަލާ" ނަމަކީ "މާ" ބޭނުންކުރެވޭތީ ވިސް، "ބޮޑު" މިބަހުގެ މާނައިގައި ކަމަށް ޤަބޫލު ކުރެވެއެވެ.

މިއީ ރިވެތިކަމެއް ނުވަތަ ފޮހުޅާ ވާހަކައެއްކަން ދެނެގަންނާނެ ގޮތެއް އަދި ނުވާ ކަމަށްވާން އެކަށީގެންވެއެވެ. ނަމަވެސް، މި ފޯކްލޯރ މާރާ ބޭރުގެތެން، މާރާއަން ނަން ހިތުން ގޮތާ ބޭރުގެތެން ޤައުމުގެ ވާހަކަތަކަށް ފޯކްލޯރ ކަމަށް އެގުވާޖެ ދެކެވޭ. އަދި މިވާހަކައިގެ ބަރުދު މަރުއްދުވަ ކާއި އަދި ސަރަސްވަތީ، މާރާ ގޮވާތެން ފަރަންގިސަ ފޯކްލޯރ އެގުދިދުވެއެވެ.

-ނިމުނީ-